

MICHEL BUTOR'UN «DEĞİŞME» ADLI ESERİNDE ÖZNE-MEKÂN ETKİLEŐİMİ

Öğr. Gör. Dr. Seldağ BANKIR MESÇİOĞLU²

ÖZET

Çalışmamızda çağdaş Fransız edebiyatının önde gelen yazarlarından Michel Butor'un 1957 yılında yayımlanan «Değişme» adlı eserinde özne-mekân etkileşimini göstergebilimsel ve fenomenolojik bir bakış açısıyla incelemeyi amaçladık. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1950'lerde ortaya çıkan "Yeni Roman" akımının örnekleri arasında yer alan romanın özgün anlatım tekniklerini inceledik. Roman söylemini analiz ederek, Léon Delmont isimli kahramanın Paris'ten Roma'ya gitmek üzere gerçekleştirdiği bir tren yolculuğu esnasındaki algısında beliren duygu ve düşüncelerinin nasıl oluştuğunu incelemeye çalıştık. Romanda algılayan ve duyumsayan bir Özne olarak beliren Delmont'un kimliğini belirleyen ve dönüştüren asıl etkenin yaşadığı şehirler, Paris ve özellikle Roma olduğunu gözlemledik. Çalışmamızda roman söylemini anlatsal, betisel ve duyuusal olmak üzere çeşitli düzeylerde incelememizi sağlayan göstergebilimsel ve fenomenolojik yöntemi kullanarak Michel Butor'un eserinde Özne-Mekân ilişkisinin nasıl anlam bulduğunu çözümlmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilimsel-Fenomenolojik Analiz, Roman Söylemi, Mekân, Duygulanım, Algı.

SUBJECT-SPACE INTERACTION IN MICHEL BUTOR'S «LA MODIFICATION»

ABSTRACT

The aim of this study is to examine subject-space interaction from a semiotic and phenomenological point of view in the novel "La Modification" published in 1957 by Michel Butor, one of the leading writers of contemporary French literature. We studied the original narrative techniques of the work, which is one of the examples of the "New Novel" movement that emerged in the 1950s after the World War II. By analyzing the novel discourse, we tried to examine how the feelings and thoughts of the hero Léon Delmont appear in his perception during a train journey from Paris to Rome. We observed that the main factor determining and transforming the identity of Delmont, who appears as a perceiving and sensing Subject in the novel, are the cities he lives in, Paris and especially Rome. In our study, we aim to analyze how the subject-space interaction finds meaning in Michel Butor's work by using the semiotic and phenomenological method that enables us to examine novel discourse at various levels.

Keywords: Semiotic-Phenomenological Analysis, Novel Discourse, Space, Affect, Perception.

¹ Bu makale 2-4 Kasım 2019 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen ASEAD 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

² İstanbul Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, selda_bnkr@hotmail.com

GİRİŞ

Çağdaş Fransız edebiyatının önemli yazarlarından olan Michel Butor ikinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1950'lerde ortaya çıkan "Yeni Roman" akımının temsilcilerinden biridir. Yazarın çalışmamızda incelediğimiz 1957 yılında yayımlanan "Değişme" adlı eseri de, geleneksel romanın anlatım yöntemlerine karşı çıkan ve yerine yeni yöntemler öneren "Yeni Roman" akımının örnekleri arasında yer almaktadır. Söz konusu akıma ait diğer eserler gibi, « Değişme » romanı da yazar tarafından özgün bir anlatım tarzıyla kaleme alınmıştır. Çalışmamız, özne ve mekân arasındaki etkileşimin göstergebilimsel ve fenomenolojik bir bakış açısıyla incelediğimiz roman söyleminde nasıl belirdiğini ortaya koymaktadır.

1. ROMAN SÖYLEMİ

Michel Butor, Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet, Claude Simon gibi Fransız edebiyatının önemli yazarları ikinci Dünya Savaşı'nda yaşanan trajik olaylardan sonra geleneksel roman söyleminin insanlık durumunu anlatmada yeterli olmadığını düşünerek yeni anlatım yöntemleri öneren "Yeni Roman" akımını geliştirmişlerdir. Michel Butor'un "Değişme" adlı romanı da bu akıma ait bir eser olarak öncelikle özgün anlatım teknikleriyle dikkat çeker. Bu özgün tekniklerden en belirginini anlatıcının olayları aktarırken kullandığı şahıs seçiminde belirir. Geleneksel roman anlatımında kahramanlar genellikle üçüncü tekil şahıs ya da birinci tekil şahıs olarak sunulurlar; oysa "Değişme" romanında anlatıcı-kahraman kendini ikinci çoğul kişi'yi yani "siz"i kullanarak ifade eder, böylece okuyucuyla roman kahramanı arasında güçlü bir özdeşlik kurulur. Bu ifade tarzı daha romanın ilk satırlarında ortaya çıkar:

"Sol ayağınızı bakır sürgüye basmışsınız, sağ omuzunuzla da sürme kapıyı az daha itebilmek için boşuna uğraşıp duruyorsunuz. Daracık aralıktan içeriye kenarlara sürünerek sokuluyorsunuz..." (Butor, 1972: 1).

Okur bu « siz » olarak belirtilen kahramanın adının Léon Delmont olduğunu kitabın ortalarında öğrenir; bu özellik de kahramanla ilgili temel bilgileri daha anlatının başında vermeye alışık olan geleneksel romana kıyasla aykırı bir durumdur. Romanda Léon Delmont'un Paris'ten Roma'ya gitmek için gerçekleştirdiği, 22 saate yakın süren bir tren yolculuğu esnasındaki zihinsel yolculuğunu okuruz. İşi gereği sık sık Paris-Roma arasında tren yolculuğu yapan Léon, bu son yolculuğunu bambaşka bir sebeple, özel hayatıyla ilgili aldığı önemli bir karar doğrultusunda gerçekleştirir. Evli, 4 çocuk babası olan, işiyle ve aile hayatıyla ilgili sıkıntılar yaşayan kahraman, 2 senedir birlikte olduğu Roma'da yaşayan genç bir kadın olan Cécile'le birlikte Paris'te yeni bir hayat kurma kararı vermiştir ve bu kararı Cécile'e söylemek üzere Roma'ya gitmektedir. Romanın söyleminde, iki şehir ve iki kadın arasında kalan kahramanın, yaptığı tren yolculuğu sırasında, verdiği kararlar ilgili sorgulamalarını ve iç hesaplaşmaları yansıtan bilinç akışını görürüz.

2. YÖNTEM

Çalışmamızda kahramanın yaşadıklarıyla ilgili algısında beliren duygu ve düşüncelerinin romanın söyleminde nasıl ortaya çıktığını göstergebilimsel ve fenomenolojik bir yaklaşıma dayanarak incelemeye çalıştık. Göstergebilim 1960’larda Algirdas Julien Greimas öncülüğünde ortaya çıkan, temel kuramlarını yapısalcı dilbilim uzmanları Ferdinand de Saussure ve Louis Hjelmslev’in yaklaşımlarından alan, incelediği nesnelere anlamlandırma sürecini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir bilim dalıdır. Metinler, görseller, objeler, sesler gibi çok çeşitli alanlarda ele aldığı inceleme nesnesinde anlamın nasıl oluştuğunu çözümlenmeyi amaçlayan göstergebilim, dilbilim, mantık, antropoloji gibi çeşitli bilim alanlarından beslenir. 1960’lardan günümüze değin Jacques Fontanille, Claude Zilberberg, Denis Bertrand, Herman Parret gibi çok sayıdaki teorisyenin kuramlarıyla gelişen göstergebilim, 1980 sonrası çözümlenme metoduna fenomenoloji alanından yöntemler de katarak bize öznenin çevresiyle kurduğu anlamlandırma sürecinde algılama ve duyumsama sürecini incelememize olanak sağlar. D. Bertrand’ın da belirttiği gibi “göstergebilim fenomenolojiyle olan bağlarını yeniden etkin hale getirerek öznenin dünyadaki bulunuşunu sağlayan algı ve sözelemi birlikte düşünmüştür” (Bertrand, 2000:69).³ Bu doğrultuda söylem çözümlenmesinde “algı”, “duygular”, “beden” gibi öznenin varoluşunu değerlendirecek konular ele alınmıştır.

İncelediğimiz “Değişme” adlı romanda başkahraman Léon Delmont da algılayan ve duyumsayan bir Özne olarak belirir. Algılama ve duyumsama öznenin dış dünya ile, çevresinde bulunanlar ile kurduğu ilişkiyi belirleyen temel eylemlerdir. Bu algılama ve duyumsama sürecindeki en önemli unsur da bedendir. A. J. Greimas ve J. Fontanille’in öne sürdüğü gibi « Dünya algılayan bedenin aracılığıyla anlamlı hale gelir - dile dönüşür” (Greimas & Fontanille, 1991:12).⁴

Göstergebilimsel fenomenolojide Öznenin algısını şekillendiren, yani etrafındaki nesnelere ya da kavramlarla kurduğu ilişkinin şeklini belirleyen unsur bir değerler sistemidir. Özne algıladığı, duyumsadığı nesnenin onda uyandırdığı olumlu ya da olumsuz etkiye göre ondan uzaklaşır ya da yaklaşır. Bu olumlu ya da olumsuz olabilecek değerler Özne’nin varlığında özellikle duygusal boyutta çeşitli etkiler yaratır ve hayat parkurundaki eylemlerini, seçimlerini ve kişilik yapısını etkiler.

“Değişme” romanı anlatıda kullanılan zaman bakımından ilginç bir yapı sergiler. Anlatıda üç zaman - şimdi, geçmiş ve gelecek- içe içe yer alır. Léon yolculuk sırasında trendeki diğer yolcuları, camdan gördüğü manzaraları şimdiki zaman diliminde izler ve yorumlar; diğer taraftan özel hayatıyla ve işiyle ilgili geçmişte olan olayları, yaşadıklarını hatırlar ve değerlendirir.

³ Kitaptan yapılan alıntı tarafımdan çevrilmiştir. Orijinal metin: “en réactivant ses liens avec la phénoménologie, la sémiotique envisage d’un seul tenant l’énonciation et la perception qui assurent ensemble l’insertion du sujet dans le monde”.

⁴ Kitaptan yapılan alıntı tarafımdan çevrilmiştir. Orijinal metin: “C’est par la médiation du corps percevant que le monde se transforme en sens – en langue”.

Başka bir taraftan da yolculuğu gerçekleştirme amacı olan eşinden ayrılıp sevgilisi Cécile’le birlikte Paris’te yeni bir hayata başlama kararının gerçekleşme aşamasını an be an zihninde hayal ederek gelecekte yaşanabilecek durumları düşünür. Dolayısıyla öznenin algısı bu üç zamanda yaşanan ve yaşanması muhtemel olan olaylara yoğunlaşır; öznenin duygulanım durumu da algı sürecine göre şekillenir ve öznenin kimliğini sürekli bir değişim içine sokar.

3. ÖZNE VE MEKÂN

“Değişme” romanını incelediğimizde başkahraman Léon’un yani Özne’nin kimliğini belirleyen ve dönüştüren etkenin özellikle şehirler, yaşadığı şehir Paris ve çok sevdiği, sık sık seyahat ettiği Roma olduğunu görürüz. Léon’un dış dünya olarak kabul edebileceğimiz bu şehirlerle kurduğu ilişki kendi iç dünyasında, duygusal durumundaki değişikliklerle yakından ilgilidir. Léon’un Paris ve Roma şehirleriyle ilgili algısını incelediğimizde bu iki şehrin imgesinin Özne’nin algısında sürekli çatıştığını ve sahip oldukları karşıt değerlerle çok kesin bir şekilde ayrıldığını görürüz. Bir tarafta yıpranmış bir evlilik hayatını, sıkıcı bir işi, monoton bir yaşantıyı barındıran Paris vardır. Karısı Henriette, Léon’un sözleriyle onu “bir takım aile geleneklerinin ağında tutsak edip kısıklıkla bağlamaya” çalışıyordu (Butor, 1972: 12). Her geçen gün daha da uzaklaştığı çocuklarından ayrılmamak ve işindeki itibarını kaybetmemek için Henriette’ten boşanma kararını senelerdir erteler. Öznenin algısında Paris’in farklı görünüşleri doğrudan bu mutsuz içsel yaşantısını ortaya çıkarır. Paris’in kasvetli havası ve bunaltıcı yaşantısı, öznenin mutsuzluğu, sevmediği bir hayatta tutsak kalmışlık hissi ve yaşlanıyor olduğu korkusuyla özdeşleşir. Romanın söyleminde Paris Léon için olumsuz değerleri barındıran, onu mutsuz eden bir mekân olarak ortaya çıkar.

Léon bu olumsuz etkiden uzaklaşmak için başka bir şehri Roma’yı kendine sığınak olarak görür. Dolayısıyla Paris’in aksine, hayranlık duyduğu Roma Öznenin algısında olumlu bir değer nesnesi olarak belirir. Roma’da bulunan her şeyden, havasından, coğrafyasından, tarihi eserlerinden hayranlıkla bahseder. İş nedeniyle Roma’ya yaptığı tren yolculuklarının birinde tanıştığı, Roma’da yaşayan sevgilisi Cécile ise bu şehrin yüzü gibidir onun için. Roma ve Cécile, Paris’te içinde bulunduğu tutsaklıktan kurtulmak için Léon’un deyişiyle “biricik kurtuluş yolu”dur (Butor, 1972: 14). Yine Léon’un deyişiyle Cécile ona “özgürlük” ve “büyülenme duygusu”nu tattırması (Butor, 1972: 12), “bambaşka bir yaşam” (Butor, 1972: 12) ve “sihirli görünen bir gençlik kürü” (Butor, 1972: 14) sunmuştur. Öznenin algısında bu iki şehir ve iki kadın taşıdıkları olumlu ve olumsuz değerlerle sürekli bir karşılaştırılma halindedir. Romanın birçok bölümünde gördüğümüz o karşılaştırmalardan bir kaçını şunlardır:

“Eğer Cécile, o kurtarıcınız, o bir nefeslik hava, sizi güçlendiren, aydınlık ve mutlu ülkeler müjdecisi, o iyiliksever el, Cécile olmasaydı çoktan iç sıkıntısı ve hiçlik denizine, insanı yıpratıcı ve iç karartıcı o monotonluğun... boğucu derinliklerine batıp giderdiniz; bu yol ... o büyüleyici varlığa, bir tek bakışıyla sizi o korkunç karikatür yaşamdan kurtarabilecek, ... gücünüzü tüketen o aileyi unutturarak, sizi bir anda kendi kendiniz kılacak Cecile’e uzanıyor” (Butor, 1972: 14).

“Roma’da tattığınız o bambaşka yaşam, Paris’teki ev onun gölgesi bile olamazdı” (Butor, 1972: 12).

“Paris sonbaharının ardından kavuşulan bir ilkbahar gibi, o pırıl pırıl Roma havasına ... sizi büyüleyecek olan yan sokakları adım adım gezmekten sizi alıkoyacak tüm engellerden uzak, g önlünüzce dalabileceksiniz” (Butor, 1972: 15).

Roman söyleminde beliren Öznenin algısındaki bu iki şehrin yapısına baktığımızda aşağıdaki tabloda yer alan karşıt değerlerle belirdiklerini görürüz.

Paris	Roma
Tutsaklık	Özgürlük
Karanlık	Aydınlık
İç sıkıntısı	Huzur
Kasvetli	Büyüleyici
Nefret	Hayranlık
Zayıflatan	Güçlendiren
Yaşlılık- Yaşamın sonu	Gençlik- Yeni bir yaşam başlangıcı
Mutsuzluk	Yaşama sevinci

Görüldüğü gibi bu iki şehir tam bir karşıt değerler sistemi içerisinde Léon’un varoluşunu ve yaşam şeklini belirler. Roma ve Paris’in Léon üzerindeki tüm bu etkilerini incelediğimizde bu iki şehrin sahip olduğu değerlerle anlatıda basit bir mekân dekoru olmanın ötesine geçtiğini, Özneyi eylemlerinde ve duygularında yönlendiren, şekillendiren manipülatör eyleyenler olduklarını görürüz.

Léon, Roma’yı tarihsel, kültürel ve mimari özellikleriyle tüm dünyanın başkenti gibi görür. Burada turist olma hissini sever. Şehirdeki tarihi ve kültürel zenginlik Cécile’in gençliği ve enerjisiyle birleşince Paris’te kendini güçsüz, yaşlı ve eksik hisseden Özne üzerinde tamamlayıcı, iyileştirici ve gençleştirici bir etki yaratır. Aynı zamanda Roma ve Cécile, Léon’da keşfetme ve öğrenme arzusunu besler.

Léon’un Roma’ya olan sevgisi Cécile’le birlikte daha da artar. Şehre olan ilgisi o kadar yoğundur ki Paris’teyken bile Roma’da geçirdiği zamanları düşünür, Paris sokaklarında Roma’dan izler arar.

“Cécile’e olan tutkunuz tüm Roma sokaklarını öylesine renklendiriyor ki, Henriette’in yanında Cécile’i düşler, Paris’te iken Roma’yı yaşar oldunuz” (Butor, 1991: 62).

Anlatının başında kahraman Roma’ya olan sevgisinin nedeninin Cécile’e olan aşkı olduğunu düşünür. Önceleri eşi Henriette’ten ayrılıp Cécile’le birlikte yeni bir hayat kurma düşüncesi onu korkutur, ancak Cécile’in gitgide bu durumdan rahatsız olması, sitemli halleri bu ayrılık kararını almasına neden olur. Cécile’e tanıdıkları aracılığıyla Paris’te bir iş bulur, karısından ayrılacağını ve birlikte Paris’te kuracakları yeni yaşamı Cécile’e müjdelemek için bu tren yolculuğunu yapar. Ancak yolculuk sırasında Öznenin düşünce akışında değişiklikler meydana gelmeye başlar. Önce Cécile’siz bir Roma’nın onun için ne ifade edeceğini sorgulamaya başlar ve bu durum onu korkutur:

“Belki de Cécile olmayınca, Roma’ya gelmek için hiçbir istek duymaz olursunuz... Artık bundan böyle, «Ölümsüz Kent» dedikleri Roma’nın size çöl gibi gelmesinden, sizi buraya çeken ve bağlayan kadının yokluğunda tüm istek ve gücünüzü yitirmekten korkuyorsunuz. [...] Böylece, bundan böyle, Cécile yerine siz Romalı olacaksınız, işte bunun için, daha Roma’dayken ve Roma anıları Paris yaşamıyla örtülüp canlılığını yitirmeden evvel sizi elinden geldiğince yararlandırırsın istiyorsunuz bilgilerinden...” (Butor, 1972: 32).

Bu alıntı Léon, Cécile ve Roma arasındaki ilişkiyi farklı bir boyutta görmemizi sağlar. Roma’nın Léon için Cécile’den bağımsız bir anlam ifade ettiğinin görürüz. Cécile, Léon ile Roma arasındaki bir bağ, ona şehri daha iyi tanıtan, şehirle ilgili daha çok bilgi sahibi olmasını sağlayan bir aracı olarak belirir, ve Léon, Cécile olmadan Roma’nın üzerinde yarattığı olumlu değerleri, sahip olduğu /istek/, /güç/ gibi yetileri, yaşam enerjisini kaybetmekten korkar.

Bu sorgulamadan sonra anlatının bir bölümünde Léon, Cécile’in Paris’e geldiği ve burada birlikte geçirdikleri bir zaman dilimini hatırlar. Tam bir sene önce gerçekleşen bu Paris ziyareti sırasında Léon ve Cécile arasındaki ilişkinin başkalaştığını görüyoruz. Roma’da geçirdikleri uyumlu, huzurlu güzel zamanların aksine bu Paris’teki buluşma ikisi arasında tartışmaların yaşandığı, görüş ayrılıklarının ortaya çıktığı kötü bir tecrübe olur ikisi için de. Paris’te birlikteyken tanıdıkları tarafından görülebileceği korkusu Léon’un Cécile’in yanında duyduğu tüm enerjiyi ve canlılığını alır götürür ve bu ziyaret ikisinin de aklında unutmak istedikleri, birbirlerinden uzaklaştıkları kötü günler olarak kalır.

Léon’un trende, Paris’te Cécile’le geçirdiği bu kötü günleri hatırlamasıyla birlikte aldığı karardan şüphe etme süreci başlar. Roma’da büyük bir tutkuyla aşk yaşadığı kadın Paris’te bambaşka bir görünüme bürünmüştür onun için. Bu düşünceleri aklından uzaklaştırmak istese de başaramaz ve tren Roma’ya yaklaştıkça ilişkilerini sorgulaması da artar. Yolculuğun sonuna doğru yaklaştıkça Öznenin algısındaki dönüşüm hızlanır.

Yolculuğun başında Cécile’le geçen Roma günleri tüm zihnini meşgul ederken, yolculuğun sonuna doğru karısı Henriette’le olan birlikteliklerinin, gençlik yıllarının anıları düşüncelerini kaplar. Yolculuk boyunca yaşadığı anıları düşünerek ve yaşanacakları hayal ederek geçmiş ve gelecekle ilgili tam bir iç sorgulama deneyimi yaşayan Öznenin duygusal ve zihinsel dönüşümünü görürüz. Anlatının sonuna doğru, yolculuğun başında kendinden çok emin bir şekilde gerçekleştirmek istediği Cécile’le birlikte Paris’te yaşama kararının sarsıldığını ve yok olduğunu görürüz.

“Cécile gelmeyecek Paris’e, getirmeyeceksiniz, oysa bu sabah trene binerken kararınız kesindi... Sonra bir süre, kararınızı hala ayakta sanıyordunuz... Evet, Cécile’i Paris’e getirmeyeceksiniz, çünkü bu konuda Cecile’i ve kendi kendinizi aldatmak için ne yapsanız nafîle, biliyorsunuz ki ayrılık kaçınılmaz bir son sizin için...” (Butor, 1972: 89).

Léon’un verdiği karardan vazgeçmesinin nedeni Roma ve Cécile’le olan ilişkisini sorguladığında farkına vardığı gerçektir. Önceleri Roma’yı bu kadar sevmesinin nedeninin Cécile’e duyduğu aşk olduğunu düşünürken, aslında Cécile’e duyduğu sevginin nedeninin içindeki Roma aşkı olduğunu anlar ve bunu şu şekilde ifade eder:

“Çünkü bir noktanın iyice aydınlanması gerek: eğer Cécile’i Roma’nın bir çehresi, sesi ve çağırışı olabildiği ölçüde sevdiğiniz bir gerçek ise, ..., eğer Cécile’i Roma’sız ve Roma’nın uzağında sevmiyorsanız, eğer onu Roma nedeniyle seviyorsanız (ne de olsa sizi Roma’ya kavuşturan Cécile olmuştur, şu anda da yine O’dur), yani Cécile sizce Roma’nın Kapısı ise, [...] işte Cécile’i gerçekten bu nedenlerle seviyorsanız, şu noktayı anlamak isterdiniz: niye böylesine büyülüyor sizi Roma, peki bu büyü niye Paris’de bozuluyor, Cécile Paris’de de Roma’nın bir simgesi, bir elçisi olmak istese de niye olamıyor ?” (Butor, 1972: 93).

“İşte böylece Cécile’e duyduğunuz aşk, bakışlarınız altında değişti gitti, bundan böyle bir başka gözle bakacaksınız aşkınıza, bambaşka bir anlama büründü artık, o halde, sakın sakın, soğukkanlılıkla incelemeniz gerek: sizdeki bu «Roma Miti» nin özü ve kapladığı alan nedir, ... gözünüze görünen ululuğu içinde, neler gizlidir gözle görünmeyen çevresinde ? İşte şimdi bu noktaya dikmelisiniz gözlerinizi, ve bu miti, tarihsel alan içinde evirip çevirerek, bunun özel davranış ve kararlarınızla olan bağıntılarını... daha iyi anlamaya çalışmalısınız” (Butor, 1972: 93).

Alıntılarda gördüğümüz gibi Léon için ona kendini iyi hissettiren, hayranlıkla bağlı olduğu asıl değer nesnesi Roma şehrinin kendisidir. Kendinin de belirttiği gibi bu değer nesnesi hayatıyla ilgili davranış ve kararlarında önemli bir rol oynamaktadır. Anlatının sonunda Léon Paris’te ailesiyle olan yaşamını sürdürmeye karar verir. Roma’ya vardığında gelişini Cécile’e haber vermeden dönme kararı alır ve Cécile’le ilişkisini biteceğinden emin bir şekilde olurlarına bırakır.

Paris'teki yaşamında duyduğu eksikliği doldurmak içinse bambaşka bir karar alır. Roma'yla ilgili bir kitap yazacaktır; Paris'te oturan ama Roma şehriden çok etkilenen bir adamın, yani kendinin hikâyesini anlatacak, bu şekilde Roma'yla olan derin bağına anlam vermeye çalışacaktır.

SONUÇ

Sonuç olarak “Değişme” romanında tıpkı adında da belirttiği gibi, kahramanın 22 saat süren yolculuk sırasındaki algısal ve duygusal değişimi izleriz. Bu değişimi dikkatli bir şekilde incelediğimiz zaman Michel Butor'un kahramanın zaman-mekân algısını büyük bir titizlikle kurguladığını görürüz. Léon yolculuğun başında Paris'e yakınken Roma'yı ve Cécile'i özler, eşi ve çocukları gözünde değer kaybeder; Roma'ya yaklaşır Paris'ten uzaklaşırken de tam tersi olur, karısını ve çocuklarını terk edemeyeceğini anlar ve Cécile gözündeki değerini kaybeder. Şehirlere ve hayatında olan kadınlara olan mesafesi ve onlara karşı hissettiği duygular arasında ters bir orantının oluştuğunu görürüz. Michel Butor titizlikle kurguladığı eserinde zaman ve mekânın bireyin algısındaki, dolayısıyla varoluşundaki önemini etkileyici bir şekilde okuyucusuna aktarmaktadır.

KAYNAKÇA

- BERTRAND, D. (2000). *Précis de sémiotique littéraire*. Paris: Nathan Université.
- BUTOR, M. (1972). *Değişme*. İstanbul: Can Yayınları.
- FONTANILLE, J. (1998). *Sémiotique du Discours*. Limoges : Pulim.
- FONTANILLE, J. (1999). *Sémiotique et littérature*. Paris : Presses Universitaires de France
- GREIMAS, A.J. & Fontanille, J. (1991). *Sémiotique des passions, Des états de choses aux états d'âme*. Paris : Editions du Seuil.
- MARRONE, G. (2017). *Sémiotique et critique de la culture*. Limoges : Pulim.
- TANYOLAÇ Öztokat, N.(2005). *Yazınsal Metin Çözümlemesinde Kuramsal Yaklaşımlar*. İstanbul : Multilingual,